

Vergaderjaar 2016–2017

31 224

Participatie van jongeren met een beperking

Nr. 40

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 3 juli 2017

De vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over de brief van 9 juni 2017 over Evaluatie en voorhang verlenging ESB-regeling inzake jongeren met ernstige scholingsbelemmeringen (Kamerstuk 31 224, nr. 39).

De vragen en opmerkingen zijn op 26 juni 2017 aan de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid voorgelegd. Bij brief van 3 juli 2017 zijn de vragen beantwoord.

De fungerend voorzitter van de commissie,
Bosman

De griffier van de commissie,
Esmeijer

I Algemeen

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van het voorstel om de ESB-regeling tijdelijk te verlengen. Zij vinden het positief om te lezen dat 89% van de deelnemers een certificaat of een diploma behaalt. In de evaluatie staat verder te lezen dat de helft van de deelnemers na het scholingstraject via de scholingsinstelling geplaatst wordt in betaald werk. En nog eens een aanzienlijk deel komt aan het werk buiten deze plaatsingen om. Het is goed te lezen dat deze doelgroep via deze ESB-regeling alsnog aan een diploma of certificaat en uiteindelijk werk komt. Wel hebben de leden van de VVD-fractie naar aanleiding van de evaluatie van de ESB-regeling door Regioplan en het voorgenomen besluit om de ESB-regeling tijdelijk te verlengen nog enkele vragen over de ESB-regeling. Deze zien vooral op de relevantie van een afzonderlijke subsidieregeling en de aansluiting met het reguliere onderwijs.

De leden van de PVV-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de evaluatie en voorhang van verlenging ESB-regeling inzake jongeren met ernstige scholingsbelemmeringen en hebben vooralsnog geen verdere vragen.

De leden van de D66 hebben met interesse kennisgenomen van de evaluatie en voorhang verlenging ESB-regeling inzake jongeren met ernstige scholingsbelemmeringen. Gezien deze uitkomst van de evaluatie steunen zij het voornemen van de Staatssecretaris de ESB-regeling tijdelijk te verlengen om zo de continuïteit van ondersteuning voor deze jongeren veilig te stellen.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid bedankt de leden van de VVD-, PVV- en D66-fractie voor de getoonde interesse in de evaluatie en voorhang van de verlenging van de ESB-regeling en de leden van de D66-fractie voor hun steun voor het voornemen om de ESB-regeling tijdelijk te verlengen. De Staatssecretaris beantwoordt hierna de door de leden van de VVD-fractie gestelde vragen.

II Antwoorden op de vragen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie geven aan nog enkele vragen te hebben over de ESB-regeling die vooral zien op de relevantie van een afzonderlijke subsidieregeling en de aansluiting met het reguliere onderwijs.

De leden van de VVD-fractie vragen of de regering het met hen eens is dat scholing op regulier onderwijs het doel moet zijn en dat de inzet dus moet zijn om uitval op de reguliere school zo veel mogelijk te voorkomen.

Regulier onderwijs en voorkomen van uitval zijn speerpunten van het onderwijsbeleid, waaraan uitvoering wordt gegeven middels het passend onderwijs en de aanpak van thuiszitten (zie bijvoorbeeld Kamerstuk 31 497, nr. 242) en voortijdig schoolverlaten (zie bijvoorbeeld Kamerstuk 26 695, nr. 119). Daarbij past de kanttekening dat de ESB-regeling thans voorziet in een bijzondere regeling voor kwetsbare jongeren die maatwerk nodig hebben en aangewezen zijn op specifieke scholing en arbeidstoeleiding. De Staatssecretaris is van oordeel dat extra zorgvuldigheid geboden is om te voorkomen dat deze jongeren tussen wal en het schip raken. Om deze reden is de Staatssecretaris voornemens om samen met de bewindslieden van OCW en VWS en in afstemming met de ESB-instituten, VNG en UWV te onderzoeken op welke wijze ondersteuning voor deze jongeren het best kan worden geborgd.

De leden van de VVD-fractie verwijzen naar de brief «Evaluatie en voorhang verlenging ESB-regeling van 9 juni 2017 (Kamerstuk 31 224, nr. 39) waarin wordt aangegeven dat met het wegvallen van de ESB-regeling jongeren tussen wal en schip dreigen te raken. Tegelijkertijd wordt vermeld dat de ESB-regeling zeer regionaal is en dus niet landelijk is verspreid. De leden van de VVD-fractie vragen of de regering kan uitleggen waar de jongeren terecht komen die in principe in aanmerking komen voor de ESB-regeling, maar niet onder de regionale dekking vallen. Tevens vragen de leden wat het precieze bereik is van de regeling, alsmede wat de omvang van de doelgroep is.

De ESB-regeling biedt plaats aan ongeveer 220 deelnemers per kalenderjaar (cohort). In de praktijk zijn de deelnemers afkomstig uit 166 gemeenten die voornamelijk gelegen zijn in de regio's rondom de ESB-instituten. De spreiding van de scholingsinstituten hangt samen met hun historie, die (zoals geschetst in de evaluatie van de ESB-regeling) decennia teruggaat. De vraag wat de omvang van de potentiële doelgroep is in de regio's die momenteel geen gebruik maken van de ESB-regeling, alsmede de vraag of en hoe deze jongeren langs andere weg ondersteuning krijgen, viel buiten het bestek van de evaluatie van Regioplan en vergt nadere analyse. Deze vraag wordt dan ook betrokken bij de brede verkenning van de mogelijke alternatieven van de ESB-regeling zoals aangekondigd in de brief van 9 juni 2017 (Kamerstuk 31 224, nr. 39).

De leden van de VVD-fractie verwijzen naar pagina VI van de evaluatie van de ESB-regeling door Regioplan (bijlage bij Kamerstuk 31 224, nr. 39) waar staat te lezen; «het ontbreken van een voorziening voor de ESB doelgroep betekent overigens niet dat dit alleen via een subsidieregeling georganiseerd kan worden». De leden van de VVD-fractie vragen of de regering deze zin nader kan toelichten.

Adequate ondersteuning van de ESB-doelgroep is het uitgangspunt. De ondersteuning is momenteel opgezet als subsidieregeling, maar deze vorm is niet de enig denkbare modaliteit om de jongeren adequate ondersteuning te kunnen bieden. Doel van de brede verkenning zoals die is aangekondigd in de brief «Evaluatie en voorhang verlenging ESB-regeling» van 9 juni 2017 (Kamerstuk 31 224, nr. 39) is dan ook om in beeld te brengen op welke andere manieren de ondersteuning praktisch, bestuurlijk en juridisch georganiseerd kan worden binnen de domeinen arbeid, onderwijs en zorg. Op basis van deze brede verkenning kan vervolgens weloverwogen nadere besluitvorming plaatsvinden.

De leden van de VVD-fractie hebben vragen bij de kosten per traject. In de evaluatie geeft Regioplan aan dat de kosten variëren tussen € 55.000 en € 69.000 per traject. De leden van de VVD-fractie merken op dat dit relatief grote verschillen zijn. Zij vragen of de regeling deze verschillen in kosten kan verklaren. Ook merken de leden op dat de evaluatie aangeeft dat er meer deelnemers zijn te bereiken met hetzelfde budget en zij vragen of de regering kan uitleggen hoe ze dit wil gaan bereiken. Tot slot vragen deze leden of de regering bereid is dit ook als voorwaarde aan de tijdelijke verlenging van de subsidieregeling op te nemen.

De evaluatie van de ESB-regeling door Regioplan geeft vanaf pagina 25 een globale indicatie van de kostenopbouw van trajecten. Verder kan bijvoorbeeld de aard van de aandoening(en) die een deelnemer heeft een rol spelen bij de kosten van een traject. Met het oog op de continuïteit van de tijdelijke verlenging is ervoor gekozen om de huidige systematiek, in afwachting van de uitkomsten van de brede verkenning, ongemoeid te laten. In de brede verkenning van mogelijke alternatieven voor de ESB-doelgroep zal het kostenaspect meegenomen worden.

De leden van de VVD-fractie wijzen op de passage in de brief van 10 september 2013 (Kamerstuk 31 224, nr. 38) over de inzet op samenwerking met reguliere scholen, zodat de regeling in meerdere regio's beschikbaar is. De leden willen weten hoe het staat met deze inzet en welke resultaten tot nu toe zijn bereikt.

De evaluatie door Regioplan schetst op pagina 16 tot en met 18 een beeld van de samenwerking met het mbo. De scholingsinstellingen werken actief samen met mbo-instellingen in het eigen «voedingsgebied» en in enkele gevallen ook daarbuiten. Dergelijke samenwerkingsvormen zijn zowel binnen als buiten de ESB-regeling te vinden. Gemiddeld wordt er samengewerkt met vier mbo-instellingen. De achterliggende motivatie van de mbo-instellingen om samen te werken is om waar mogelijk kwetsbare jongeren voor het reguliere onderwijs te behouden. Daarvoor wordt ingezet op een tijdige signalering van de ondersteuningsbehoefte van de jongeren die in het mbo instromen en op ondersteuning bij dreigende uitval van jongeren.

De leden van de VVD-fractie vragen of de regering kan toezeggen om ook een kosten-baten analyse mee te nemen in de verkenning die de regering voornemens is toe te zenden aan de Kamer in de eerste helft van 2018. Uit de evaluatie uitgevoerd door Regioplan blijkt deze analyse op de ESB-subsidieregeling nog te ontbreken, aldus deze leden.

De brede verkenning zoals die komende periode zal plaatsvinden, is er op gericht om in beeld te brengen welke varianten denkbaar zijn om een adequate ondersteuning van de ESB-doelgroep te organiseren in praktische, bestuurlijke en juridische zin en op welke wijze de regeling het beste kan worden gepositioneerd. De vraag of de kosten van deze ondersteuning opwegen tegen de baten is een andere vraag. Dat neemt niet weg dat mogelijke aspecten van een kosten-baten analyse zoveel mogelijk worden meegenomen waar dit relevant is voor het doel van de verkenning, uiteraard voor zover de beschikbaarheid van de gegevens dit toelaat. Zoals Regioplan aangeeft op pagina 25 van de evaluatie valt daarbij te denken aan een vergelijking met een andere doelgroep, de arbeidsparticipatie, de eventuele besparing op de uitkering, de kwaliteit van leven (eigenwaarde, zelfvertrouwen) en effect op de zorgkosten. De arbeidsparticipatie van de deelnemers aan de ESB-regeling, ook gezien in de tijd, is overigens al meegenomen in de evaluatie (zie paragraaf 5.3 «Kenmerken van de arbeid», vanaf pagina 41).

Daarnaast vragen de leden van de VVD-fractie of de regering kan toezeggen in de verkenning expliciet op te nemen of na 2020 de ESB-regeling geïntegreerd kan worden in het passend onderwijs en welke stappen daarvoor nodig zijn.

De brede verkenning van mogelijke alternatieven voor de ESB-regeling zal, naast andere varianten, ook de variant uitwerken met betrekking tot integratie van de ESB-doelgroep in het passend onderwijs, alsmede de daarbij geldende randvoorwaarden. Op basis van deze brede verkenning kan vervolgens weloverwogen nadere besluitvorming plaatsvinden.